

Sərnişin qatarı rəisinin vəzifə TƏLİMATI

Bakı–2010

Tərtib etdi:

Nəqliyyat Nazirliyinin Təhlükəsizlik və fəvqəladə hallar şöbəsinin müdiri **Kazım Məmməd oğlu Şərifov**

Redaktorlar:

“Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC-nin Sərnişin Daşımaları Departamentinin rəisi **Elyar Həbib oğlu Muradov**

Bakı vaqon deposunun rəisi **Rəhman Qaraxan oğlu Əbişov**

Hüquqi məsləhətçi:

Əli Kərəm oğlu Muradov

Nəşriyyat redaktoru:

Mikayıl Mikayılov

Kompyuter tərtibi:

Məhəbbət Orucov

“Sərnişin qatarı rəisinin vəzifə TƏLİMATI” və “Sərnişin vaqonu bələdçiləri üçün TƏLİMAT” müstəqil Azərbaycan Respublikasında ikinci dəfə nəşr olunur. Bu Təlimatlar dəmir yolunun çoxminli mühəndis-texniki və müvafiq xidmət sahələrinin işçiləri üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Qeyd: Gələcək nəşrləri təkmilləşdirmək məqsədilə bu Təlimatlar barəsində öz rəy və təkliflərinizi **430-99-48** nömrəli telefonla Nəqliyyat Nazirliyinin Təhlükəsizlik və fəvqəladə hallar şöbəsinə və ya Sed@mintrans.az elektron ünvanına bildirməyiniz xahiş olunur.

Xidməti istifadə üçündür!

1. Ümumi qaydalar

1.1. Sərnişin qatarı rəisinin vəzifə təlimatı (bundan sonra – Təlimat) “Azərbaycan Dəmir Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (bundan sonra – ADY QSC) respublika daxilində, eləcə də beynəlxalq və dövlətlərarası hərəkət edən sərnişin qatarları rəislərinin tərtibat

məntəqələrində sənişin qatarlarının yola hazırlığını, sənişin qatarının yolda hərəkətini, qatar dövriyyə məntəqəsinə çatan zaman, eləcə də əlavə olaraq beynəlxalq və dövlətlərarası hərəkət edən sənişin qatarı rəisinin və turist-səyahət qatarı rəisinin əsas vəzifələrini, həmçinin hüquq və cavabdehliklərini müəyyən edən normativ sənəddir.

1.2. Qatar rəisi vəzifəsinə ali ixtisas təhsili və sənişinlərə xidmətin təşkili üzrə bir ildən az olmayaraq təcrübəsi olan və ya orta ixtisas təhsili və sənişinlərə xidmətin təşkili üzrə iki ildən (sürət qatarlarında isə ən azı üç ildən) az olmayaraq təcrübəsi olan istehsalatda və ya təhsil müəssisəsində müəyyən edilmiş proqram üzrə xüsusi kurs keçən və imtahan verən işçi təyin edilir.

Qatar rəisi vəzifəsinə təyin edilən şəxslər bu işə yararlılığı müəyyən edilmək üçün Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi (bundan sonra – Nazirlik) tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada əvvəlcədən, eləcə də sonralar mütəmadi olaraq tibbi müayinədən keçirlər.

1.3. Qatar rəisi aşağıda göstərilənləri təmin etməlidir:

qatar briqadasının əmrləri və Nazirliyin digər normativ-hüquqi sənədləri və vəzifə təlimatı ilə müəyyən edilmiş vəzifələrin yerinə yetirilməsini.

öz vəzifə çərçivəsi daxilində hərəkətin təhlükəsizliyini və yanğın təhlükəsizliyini təmin etməklə sənişin qatarının cədvəl üzrə hərəkət etməsi üçün tədbirlər görülməsini;

sənişinlərə xidmətin yüksək səviyyəsini və vaqonların saxlanması;

boş və boşalacaq yerlər barədə məlumatın tam dolğun və vaxtında verilməsini, hesabatın düzgünlüyünü;

sənişinlərin qatarlarda ancaq gediş sənədləri (biletlər) ilə getməsinə;

vaqondakı qurğulara normativ sənədlərə müvafiq qaydada xidmət edilməsini;

sənişinlərdən xidmətə görə əldə olunan pul gəlirlərinin tamlığını, onun saxlanmasını və tərtibat məntəqəsində vaxtında təhvil verilməsini;

vaqonlarda daxili avadanlıqların və çıxarılıb taxılan inventarın saxlanmasını, qatar briqadasının şəxsi təhlükəsizliyini;

1.4. Qatar rəisi öz vəzifə borcunu yerinə yetirərkən aşağıdakı normativ-texniki sənədləri bil-məli və onların tələblərini rəhbər tutmalıdır:

Bu Təlimatı;

Dəmir yolunun texniki istismar qaydalarını (TİQ);

Dəmir yolunun işarəvermə təlimatını (İT);

Qatarların hərəkəti və manevr işinə dair təlimatı (QHT);

Dəmir yolu müəssisələrində işçilərinin intizam nizamnaməsini;

Dəmir yolu nəqliyyatında sənişinlərin, baqajın və yük-baqajların daşınma qaydalarını;

Sənişin qatarlarında boş və boşalacaq yerlər barədə məlumatların verilməsi və hesabatı qaydasını;

Dəmir yolu nəqliyyatında yanğın təhlükəsizliyi qaydalarını;

Sənişin qatarlarının vaqonlarında yanğın təhlükəsizliyinin təmininə dair təlimatı;

Tikililərə, qurğulara, hərəkət tərkiblərinə texniki xidmət və onların istismarı və sürətli sənişin qatarlarının hərəkət etdiyi sahələrdə hərəkətin təşkili üzrə təlimatı;

Sənişin vaqonlarının isitmə sistemində texniki xidmətə dair təlimatı;

Magistral dəmir yollarının sənişin vaqonlarının avadanlıqlarına texniki xidmətə dair təlimatı;

Sənişin qatarlarını komisyona yoxlamalar qaydası haqqında təlimatı;

Sənişin vaqonlarına, o cümlədən, 3000 V-gərginlikli kombinasiya edilmiş qarışıq elektrik qızdırıcı avadanlıqlarla təchiz edilmiş sənişin vaqonlarına texniki xidmətə dair təlimatı;

Sənişin vaqonlarının avadanlıqlarına texniki xidmət qaydalarını;

Dəmir yolu nəqliyyatında sənişin daşımının sanitariya qaydalarını;

Qatar rəisinin lokomotivin maşinisti ilə rabitə əlaqəsinin təşkilinə dair təlimatı;

Qatar radio-rabitəsinin istismarı qaydalarını;

Sənişin vaqonlarının reysə hazırlığının texnoloji proseslərini;

Dəmir yolu nəqliyyatında bədbəxt hadisələrin araşdırılması və qeydiyyatına dair əsasnaməni;

Dəmir yolu nəqliyyatında işçilərin iş və istirahət vaxtları barədə əsasnaməni;

Sənişin qatarlarında nəzarətçi-müvəkkillərin və təlimatçı-müvəkkillərin işi barədə təlimatı;

Dəmir yolu nəqliyyatında inzibati qaydada tətbiq edilən cərimələrin tutulması qaydaları barədə təlimatı;

Vaqon-restoranların istismarı qaydalarını;

Elektrik avadanlıqlarının, avtomatik qoşquların, tormozların, hərəkət edən hissələrin saxlanması üçün texniki tələblərini;

“Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolunda qatarların hərəkəti və manevr işlərində standart, qeyri-standart və qəza hallarında danışıq reqlamenti”ni (20 avqust 2007-ci il tarixli 31/S N -li sərəncam);

Qatar tək maşinistlə idarə edildikdə qatar briqadasının fəaliyyəti qaydasını;

Qatar rəisinin fəaliyyətinə aid olan digər hüquqi və normativ aktları.

1.5. Qatar rəisi aşağıdakıları bilməlidir:

daxili (yerli) və beynəlxalq sərnişin qatarlarında gediş sənədlərinin və əlavə ödəniş qəbzlərinin bütün formalarını (növlərini), onların yazılması qaydalarını;

sərnişin qatarlarında təftişin və komisyon yoxlamaların aparılmasına hüquq verən sənədləri;

xidmət etdiyi sahədə dəmir yolu stansiyalarının və düşmə-minmə məntəqələrinin yerləşməsini;

qatar briqadası işçilərinin vəzifə təlimatını.

1.6. Beynəlxalq sərnişin qatarlarının rəisləri əlavə olaraq bilməlidirlər;

qatarın hərəkət marşrutunda sərnişinlərlə və xarici dövlətin dəmir yolu işçiləri ilə lazımi ünsiyyət yaratma həcmində xarici dil;

Beynəlxalq sərnişindaşıma barədə Sazişi (SMPS) və SMPS-ə əlavə Xidməti təlimatı;

Dövlətlərarası və beynəlxalq sərnişin qatarlarında vaqonlardan istifadə qaydalarını;

Beynəlxalq sərnişindaşıma tarifini (MPT);

Dövlətlərarası sərnişindaşıma tarifini (MQPT);

“Azərbaycan Dəmir Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin xaricdəki nümayəndəliklərinin telefon nömrələrini və ünvanlarını;

qatarın getdiyi ölkənin, eləcə də tranzit ölkənin qüvvədə olan pasport, gömrük, valyuta qaydalarının tələblərini;

1.7. Qatar rəisi işlədiyi müəssisənin rəisinə, yolda isə operativ qaydada sərnişin daşımaya rəhbərlik edən bölmənin (hissənin) rəhbərliyinə tabedir. Qatar rəisinə qatar elektrik mexaniki və qatar briqadasına daxil olan sərnişin vaqonlarının bələdçiləri bilavasitə tabedirlər.

1.8. Qatar rəisi xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən müəyyən edilmiş geyim formasında olmalıdır. Qatar rəislərinin geyim formalarının sol tərəfində müəyyən edilmiş formada üzərində adı və soyadı yazılmış vizit kartı olmalıdır.

1.9. Qatar rəisinin istirahəti zamanı qatar briqadasına rəhbərliyi qatarın elektrik mexaniki ("PGM"), o olmadıqda isə qərargah vaqonunun bələdçisi həyata keçirir.

1.10. Qatar elektrik mexaniki olmadıqda elektrovozdan yüksək gərginlikli magistral elektrik xəttinin qoşulması və açılması işlərini qatar rəisi yerinə yetirir.

1.11. Qatar rəisi bacarmalıdır:

qatar radiostansiyasından, radio məntəqəsindən, qatar radio-rabitəsi kompleksindən istifadə etməyi;

qatarın hərəkət marşrutu üzrə Nazirliyin müəyyən etdiyi qaydada sərnişinin gediş haqqının dəyərini hesablaması və gediş haqqının ödənməsini rəsmiləşdirməyi;

sərnişin marşrut göstəricisindən, sərnişin qatarlarının hərəkət cədvəlinin xidməti kitabçalarından istifadə etməyi;

qatar briqadası işçiləri və sərnişinlər arasındakı mübahisəli halları aradan qaldırması.

2. Sərnişin qatarını yola (reysə) hazırlayarkən qatar rəisinin vəzifələri

2.1. Sərnişin qatarını yola (reysə) hazırlayarkən qatar rəisinin vəzifə borcudur:

2.1.1. Müəyyən edilmiş vaxtda və geyim formasında sərnişin xidməti məntəqəsinə gəlmək, sərnişinlərin yerləşdirilməsi, yataq dəstlərini, boş və boşalacaq yerlərin qeydiyyatının forma blanklarını, müvafiq akt və teleqram blanklarını və s. sənədləri təlimatçıdan (naryadçıdan) götürmək, reyslərərsə müddətdə qatarın tərtibat administrasiyasından daxil olan əmrlərlə və sərəncamlarla, eləcə də yeni normativ sənədlərlə tanış olmaq.

2.1.2. Qatar briqadası işçilərini planlaşdırma müşavirəsinə toplamaq, onların yol qabağı istirahəti barədə sorğu aparmaq, əmək qabiliyyətlərinə əmin olmaq, müəyyən edilmiş geyim formalarını, xidməti vəsiqələri, vizit kartları, sanitar kitabçası, beynəlxalq qatarlarda isə əlavə olaraq xarici pasportları yoxlamaq, texniki təhlükəsizlik, yanğın təhlükəsizliyi və qarşıdakı işin xüsusiyyətləri barədə təlimat keçirmək, vaqon bələdçilərini qatarın tərtibat müəssisəsi administrasiyasından daxil olan əmr və sərəncamlarla imza etdirməklə tanış etmək, naryadçı ilə birlikdə bələdçiləri vaqonlar üzrə yerləşdirmək və onları yol boyu növbətçilik qrafiki (cədvəli) ilə tanış etmək. Sonuncu (quyruq) vaqonun bələdçilərində bu vaqonlara xidmət etmək hüququ verən vəsiqələrin olub-olmamasını yoxlamaq.

2.1.3. Təhvil verən qatar rəisindən qərargah-kupədə siyahı üzrə mövcud olan inventarı, aparatları və sənədləri təhvil götürmək, qatar radiostansiyasının sazlığını yoxlamaq.

2.1.4. Bələdçilər tərəfindən vaqonların qəbul etməsinə şəxsən nəzarət etmək.

2.1.5. Yoxlamalıdır:

qatarın yola sanitar-texniki hazırlığının keyfiyyətini, sənişinlərə lazımı xidmətin edilməsi üçün vaqonların su, yanacaq, yataq ləvazimatı, çay ərzağı ticarəti, digər inventar və materiallarla tam təchizatını;

vaqon bələdçisindən ilkin tibbi yardım vasitələrinin, vaqonların marşrut lövhələrinin və sıra nömrələrinin, sonuncu (quyruq) vaqonda işarəvermə ləvazimatlarının olması, avtomatik yanğın işarəvericisinin, elektrik avadanlığının, havanın kondisiyalaşdırılmasının, ventilyasiyanın, radio verilişin, rəbitə vasitəsinin, yanğınsöndürmə avadanlıqlarının sazlığı, qatarın tərkibinin düzgün tərtib edilməsi, sənişinin yaddaş kitabçasının, qatarın hərəkət cədvəlinin, yanğın təhlükəsizliyi tədbirləri və qəza hallarında növbətçi bələdçi üçün yaddaş kitabçasının və ya sənişin qatarları vaqonlarında yanğın təhlükəsizliyinin təminatı üzrə təlimatın, eləcə də qatar elektromexanikində alətlərin və ehtiyat hissələrinin olmasını.

2.1.6. Vaqonu reysə keyfiyyətli hazırlığının təmin olunması, qatarın minik üçün stansiyaya verilməsində gecikdirilmənin qarşısının alınması üçün qatar rəisi hazırlığın aparılması prosesini daim nəzarətdə saxlamalı, tələb olunan işlərin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar vaxtında tədbir görülməsi üçün əvvəlcədən depo rəhbərliyini məlumatlandırmalıdır.

2.1.7. Beynəlxalq sənişin qatarı rəisinin əlavə olaraq borcudur:

qatarın yola düşməsindən qabaq qatar briqadasına yol marşrutları, yol cədvəlləri, plaskartlar, əlavə ödəmə qəbzləri, gömrük bəyannamə blankları almaq;

qatardakı vaqonlar üzrə sənişin sıxlığı diaqramını, yol boyu sənişinlərin qatara minməsi barədə xəbərdarlığı almaq və bütün vaqon bələdçilərini onunla tanış etmək;

vaqonların marşrut lövhələrində "Vaqonlardan istifadə qaydaları"na ("PPV") və "Sənişin vaqonlarından istifadə qaydaları"na ("PPPV") müvafiq işarə və yazıların olmasını yoxlamaq.

3. Sənişinlərin minməsi zamanı qatar rəisinin vəzifələri

Sənişin qatarı sənişinlərin minməsi üçün platformaya verildikdən sonra qatar rəisi sənişin qatarının bütün xidmət heyətinin yerində olmasına əmin olmağa və sənişinlərin qatara minməsinə rəhbərliyi təmin etməyə borcludur.

4. Sənişin qatarının yolda hərəkəti zamanı qatar rəisinin vəzifələri

4.1. Qatar yola düşdükdən sonra qatar rəisinin borcudur:

4.1.1. Qatar radio-rəbitəsi ilə qatarın hərəkət marşrutunu, sonuncu stansiyaya çatma vaxtını elan etməyə, sənişinləri qatar briqadasının tərkibi, vaqon-restoranın (kafe-bufetin) yeri və iş qrafiki, sərhəd və gömrük yoxlamalarının keçirilmə yerləri, yol gedərkən davranış və yanğın təhlükəsizliyi qaydaları ilə tanış etmək.

4.1.2. Vaqon bələdçiləri tərəfindən sənişinlərin yerləşdirilməsi və yataq dəstlərinin sərfiyatının qeydiyyatı blanklarının düzgün doldurulmasına nəzarət etmək.

4.1.3. “Boş və boşalacaq yerlərin qeydiyyatı və məlumatların verilməsi qaydası” ilə müəyyən edilmiş qaydada vaxtında teleqram tərtib etmək, boş və boşalacaq yerlər barədə məlumatı stansiyalarda vəzəli növbətçilərinə imza etdirməklə təhvil vermək;

4.1.4. Qatar briqadası tərəfindən vaqonun avadanlıqlarının sazlığına, buksun qızmasına müntəzəm olaraq texniki nəzarəti təmin etmək;

4.1.5. Lokomotivin maşinisti ilə radio-rabitə əlaqəsi üçün radiostansiyanı daima məlumatların qəbuluna açıq saxlamaq və hər dəfə lokomotiv dəyişərkən radiostansiya jurnalında qeydiyyat aparmaqla yoxlamaq.

4.1.6. Qatar elektrik mexaniki olmadıqda vaqonun elektrik avadanlıqlarına texniki xidmət etmək.

4.1.7. Yolda bələdçilər tərəfindən xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə, geyim formasına, növbətçilik cədvəlinə riayət edilməsinə, vaqonların avadanlıqlarına texniki xidmətin təmin olunmasına nəzarət etmək.

4.1.8. Müəyyən edilmiş tranzit məntəqələrdə vaqonun su və yanacaq ehtiyatı ilə təchizatına nəzarət etmək.

4.1.9. Vaqonların sanitariya və texniki vəziyyətinə, temperatur rejiminə riayət edilməsini müntəzəm olaraq yoxlamaq.

4.1.10. Qatarın vaqonlarında sənişinlərin və vaqon bələdçilərinin şikayət və tələblərini dinləmək üçün vaxtaşırı yoxlamalar keçirmək.

4.1.11. İctimai qaydaları pozan sənişinlərə qarşı vaxtında ölçü götürmək.

4.1.12. Xəstələnmiş sənişinlərə ilkin tibbi yardım göstərilməsi üzrə lazımi hallarda vaqondakı sənişinlər içərisində olan tibb işçilərini və ya yaxınlıqdakı dəmir yolu stansiyasındakı tibb məntəqəsindən tibb işçilərini çağırmaqla tədbirlər görmək.

4.1.13. Sənişinlərin tələbi ilə rəy və təkliflər kitabını vermək.

4.1.14. Vaqonda stop-kranın qırılması zamanı sənişin qatarının dayanma səbəbini müəyyən etmək, hadisənin şəraiti və səbəbi barədə akt tərtib etmək, stop-kranın dəstəyini plomblamaq.

4.1.15. Yolda vaqonun aşkar edilmiş texniki nasazlıqları barədə “Sənişin vaqonunun qəbulu, təhvili və avadanlıqlarının texniki vəziyyəti Jurnalı”nda (Forma VU-8) qeydiyyat aparmaq və dövriyyə və ya tərtibat məntəqələrində vaqonların təmir edilməsi üçün yazılı sifariş tərtib etmək.

4.1.16. Müəssisə rəhbəri tərəfindən təsdiq edilmiş cədvələ əsasən yerli vaxtla saat 8⁰⁰-dən 23⁰⁰-dək olan müddətə qatar radio məntəqəsinin işini təmin etmək.

Qatar radio-rabitəsi vasitəsi ilə aşağıdakılar barədə məlumat vermək:

gediş qaydaları, sənişinlərin yanğın təhlükəsizliyinə riayət etmələri və sənişinlərə göstərilən mövcud pulsuz və pullu xidmət növləri;

qatarın gəlmə (çatma), yola düşmə vaxtını, dəmir yolu stansiyalarında dayanma müddəti, qatarın gecikmə hallarında dayanacaqların azaldılmasının (ixtisarının) mümkünlüyü barədə xəbərdarlıq etmək.

4.1.17. Nəzrətçi-müvəkkil və digər vəzifəli şəxslər tərəfindən təftiş keçirilərkən onlarda təftiş aparmaq üçün lazımı sənədlərin olub-olmamasını yoxlamaq, reys jurnalını yoxlayıcının soyadını, tutduqları vəzifəni, təftiş hüququ verən sənədin və ya şəxsiyyət vəsiqəsinin nömrəsini qeyd etmək üçün onlara təqdim etmək. Sonra işə təftişin (və ya yoxlamanın) aparılmasında iştirak etmək. Reys jurnalında təftişin nəticələrinin yoxlayıcıların və özünün imzası ilə əks olunmasını təmin etmək. Yoxlayıcı ilə fikir ayrılığı olduqda öz mülahizələrini yazmaq.

4.1.18. Qatar briqadası tərəfindən biletsiz sənişinlər və ya artıq əl yüklərinin daşınması halları aşkar edildikdə sənişinlərdən gediş haqqı və əlavə yükün daşınmasına görə müvafiq məbləğdə cərimə almalıdır.

4.1.19. Reysin sonunda vaqon bələdçilərindən göstərdikləri xidmətlərə görə pul yığımlarını toplamaq, gediş haqqı, əlavə ödənişlər və cərimələr barədə hesabat hazırlamaq.

4.1.20. Beynəlxalq sənişin qatarının rəisi yolda əlavə olaraq borcludur:

vaqon bələdçilərində sənədlərin saxlanmasını yoxlamaq;

yerdəyişmə məntəqələrində vaqonların yerdəyişməsinə nəzarət etmək;

vaqonların texniki vəziyyəti haqda qeydlər aparmaq;

sərhəd və gömrük orqanlarına yoxlamanın aparılmasında kömək etmək;

sənişinləri sərhəd və gömrük nəzarəti stansiyasına çatmazdan qabaq tualetlərin bağlanacağı və sanitariya rejiminə riayət edilməsi barədə xəbərdar etmək;

vaqon bələdçiləri və sənişinlər tərəfindən miqrasiya kartları və gömrük bəyannaməsinin doldurulmasına köməklik etmək.

5. Qatarın dövriyyə məntəqəsinə çatma zamanı qatar rəisinin vəzifələri

5.1. Sənişin qatarı dövriyyə məntəqəsinə çatdıqdan sonra qatar rəisinin vəzifə borcudur:

5.1.1. Qatarın tərtibat sxemini qatarlarda yerlərin qeydiyyatı və paylanması üzrə hissə (bölmə) bürosundakı ("LBK") və ya qatarlarda yerlərin bölüşdürülməsi üzrə Birlik bürosundakı ("ODB") məlumatlarla tutuşdurmaq.

5.1.2. Vaqonların yolda aşkar edilən nasazlıqlarını vaqonların texniki müayinə məntəqəsində (TMM-də) təmir kitabına qeyd etmək və onların aradan qaldırılmasına nəzarət etmək.

5.1.3. Vaqon bələdçilərinin dayanma müddətində növbətçilik cədvəlini müəyyənləşdirmək və onun yerinə yetirilməsinə nəzarət etmək.

5.1.4. Müəyyən edilmiş qaydada vaqonların yanacaq və su ilə təchiz edilməsi üçün sifariş vermək.

5.1.5. Vaqonların sanitariya hazırlığının keyfiyyətini yoxlamaq.

5.1.6. İstifadə olunmuş yataq dəstlərinin qoyulduğu kisələri plomblamaq.

5.1.7. Müəyyən edilmiş qaydada vaqondakı sərnişin sıxlığı barədə arayış almaq və yolda sərnişinlərin minəcəyi barədə xəbərdarlıqla bütün vaqon bələdçilərini tanış etmək.

6. Sərnişin qatarı tərtibat məntəqəsinə çatan zaman qatar rəisinin vəzifələri

6.1. Sərnişin qatarı tərtibat məntəqəsinə çatdıqdan sonra qatar rəisinin vəzifə borcudur:

6.1.1. Yolda vaqonlarda aşkar edilmiş nasazlıqları texniki müayinə məntəqəsinin (TMM) kitabında qeyd etmək.

6.1.2. Reysdən yığılan gəlirləri müəyyən edilmiş qaydada təhvil vermək və müəssisənin mühasibatlığına hesabat vermək.

6.1.3. Qatar elektrik mexaniki və vaqon bələdçilərinin marşrut vərəqələrində qeydlər etmək və onların yoldakı işlərinə qiymət vermək.

6.1.4. Reysin nəticələri barədə müdirliyə məruzə etmək, növbəti reys üçün əlavə məlumat və göstərişlər almaq, bu barədə vaqon bələdçilərini təlimatlandırmaq.

7. Ekstremal hallarda qatar rəisinin fəaliyyəti qaydaları

7.1. Sərnişin qatarında ekstremal hal yarandıqda işin təşkilinə görə qatar rəisi cavabdeh şəxsdir. Ekstremal hal yarandıqda qatar rəisi aşağıdakıları yerinə yetirməlidir:

7.1.1. qatarda yanğın baş verdikdə "Sərnişin qatarları vaqonlarında yanğın təhlükəsizliyinin təmininə dair Təlimat"a müvafiq qaydada fəaliyyət göstərməlidir;

dərhal vaqona gəlməli;

sərnişinlərin köçürülməsinin təmin edilməsinə, qəza işıqlandırma dövrəsindən başqa (gecə vaxtı) bütün yüksək və alçaq gərginlikli elektrik istehlakçılarının açılmasına şəxsən əmin olmalı və yanğının qatarda olan yanğınsöndürmə vasitələri ilə söndürülməsini təşkil etməlidir;

yanğının ilkin vasitələrlə aradan qaldırılması mümkün olmadığı halda qatar rəisi radiorabite və digər vasitələrlə stansiya növbəçisinə ("DSP") xəbər verməli və onun vasitəsilə yaxınlıqda olan yanğınsöndürmə bölməsini çağırmalı, eyni zamanda tərkibin açılıb aralanması üçün tədbirlər görməlidir;

sərnişinlərin tam köçürülməsinə əmin olduqdan sonra qatar və lokomotiv briqadasının işçiləri ilə birlikdə alışıb vaqondan alovun qonşu vaqonlara, binalara, qurğulara keçmə ehtimalını istisna etmək üçün onu 15–20 m məsafədən az olmayaraq əlverişli yerdə saxlamaqla, vaqonların açılmasını təşkil etməli, bununla da əvvəlcə yanan vaqon lokomotivin arxasında duran vaqon qrupundan, sonra isə qabaqda dayanan vaqon qrupu alışıb vaqondan açılır;

tərkibin qatardan açılmasından sonra qatar rəisi lokomotivin maşinisti vasitəsilə kontakt şəbəkəsindən gərginliyin açılmasını hökmən tələb etməlidir;

yaxınlıqdakı stansiyadan hərəkət tərkibinin məxsus olduğu depo (sahə, müdriyyət) rəhbərlərinə və dəmir yolunun hərbişdirilmiş mühafizə dəstəsinə teleqramla xəbər verməlidir;

dəmir yolu nəqliyyatı vasitələrində yanğınsöndürməyə dair Təlimatın tələblərinin yerinə yetirilməsinə nəzarət etməlidir.

7.1.2. Qatarın hərəkəti zamanı hərəkət tərkibinin texniki vəziyyətinə avtomatik nəzarət cihazı ("PONAB") və ya buksun qızmasının nəzarət işarəvericisi ("SKNB") işə düşdükdən sonra qatar dayandıqda qatar rəisi:

dərhal vaqonun yanına gəlməli, buksun qızmasını xarici əlamətlərinə və əlini toxundurmaq yolu ilə yoxlamalı, onun və vaqonaltı digər avadanlıqların texniki vəziyyətini müəyyən etməli, vaqonun qatarın tərkibində yoluna davam edə bilməsi haqda qərar qəbul etməli, vaqonun sonrakı hərəkətinin mümkünlüyü müəyyən edildikdə isə lokomotiv briqadası ilə birgə qatarın çəpərlənməsi üçün tədbirlər görməlidir.

Yoxlama zamanı qeyd olunan qurğuların göstəriciləri ilə vaqonda nasaz qovşaqlar aşkar edilmədikdə, həmin vaqonun hər iki tərəfindən eyni qayda ilə iki ədəd vaqonun texniki vəziyyəti yoxlanılmalıdır. Qatarın hərəkəti zamanı hərəkət tərkibinin texniki vəziyyətinə avtomatik nəzarət cihazında vaqonun sayı göstərilmədikdə ("PONAB"), və qeyd olunan vaqonda nasazlıq aşkar edilmədikdə, qatarın bütün vaqonlarının buks qovşaqları yoxlanılmalıdır.

Qatar rəisi buksun qızmasının nəzarət işarəvericisindəki (BQNI) nasazlığın aradan qaldırılması üçün tədbir görməlidir.

7.1.3. Bir və ya bir neçə vaqonda texniki nasazlıq aşkar edildikdə, qatar elektrik mexaniki ilə birgə hərəkətin təhlükəsizliyinin tam təmin edilməsi ilə qatardakı nasazlıqların aradan qaldırılması, təkər cütünün dəyişdirilməsi və ya vaqonun açılması üçün yaxınlıqdakı məntəqəyə qədər hərəkətinin mümkünlüyünü müəyyənləşdirməli və bu barədə lokomotivin maşinistinə məlumat verməlidir.

7.1.4. Daxili avadanlıq və əmlakın sınıması və xarab olması halları aşkar edildikdə günahkardan onun dəyərinin alınması üçün akt tərtib etməlidir.

7.1.5. Yolda vaqon açıldıqda:

açılmış vaqonun avadanlığının mühafizəsi üçün bələdçilər ayırmalı, vaqon qeydiyyatda olduğu məntəqəyə göndərilənədək necə hərəkət etmələri barədə onları təlimatlandırmalı, açılan vaqonda radiokupe olduqda, radiokupeni plomblanmalıdır.

sərnişinləri bu qatarın vaqonlarındakı boş yerlərə yerləşdirməlidir;

açılma səbəbləri və vaqon haqda məlumatlar (zavod nömrəsi, planlı təmir növlərin keçirilmə vaxtı və vahid texniki təftiş) göstərilməklə vaqonun açıldığı stansiyanın rəisi ilə birgə 3 nüsxədən ibarət akt tərtib etməlidir. Akt qatar rəisi, stansiya rəisi (stansiya növbətçisi), lokomotivin maşinisti, vaqon müayinəçisi tərəfindən imzalanmalıdır. Aktın bir nüsxəsi reysin sonunadək saxlanılır və sonra qatar rəisi tərəfindən tərtibat müəssisəsinin rəhbərliyinə təhvil verilir;

açılan vaqonun sərnişinlərini həmin sərnişin qatarının digər vaqonlarındakı boş yerlərdə yerləşdirmək; açılmış vaqondan sərnişinlərin başqa vaqonlara keçirilməsində stansiya rəisi ilə birgə sərnişinlərə əl yüklərinin daşınmasını təşkil etmək, sərnişinlərin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə tədbirləri görmək.

açılan vaqonun sərnişinlərini həmin sərnişin qatarının digər vaqonlarında yerləşdirmək mümkün olmadıqda, müvəqqəti olaraq onları vaqonların tamburlarında və dəhlizlərində yerləşdirmək, yaxındakı qatarların tərtibat məntəqələrinə açılmış vaqonun əvəzinə başqa vaqonun qoşulması və ya sərnişinlərin digər sərnişin qatarlarına mindirilməsi üçün şəxsən və ya stansiya rəisi, stansiya növbətçisi, qatar dispetçeri vasitəsilə məlumat vermək;

vaqonun qatardan açılması barədə qatarın tərtibat müəssisəsinə və "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Sərnişin Daşımaları Departamentinə teleqrafla məlumat verməlidir.

7.1.7. Qatar ilkin marşrutundan kənara çıxdıqda qatar rəisi:

stansiya növbətçisindən və ya vağzal növbətçisindən yeni marşrut haqqında məlumat aldıqda qatarın keçməyəcəyi məntəqələri müəyyənləşdirməli, həmin stansiyaya qədər gedən sərnişinləri qatardəyişmə qaydası barədə məlumatlandırmalı və gediş sənədlərində (biletlərdə) bu barədə lazımı qeydlər etməlidir;

stansiyalarda sərnişinlərin düşməsinə, "Qatar ilkin marşrutdan kənara çıxdığına görə səfər stansiyada yarımçıq qalmışdır" qeydi edilən gediş sənədlərinin (biletlərin) onlara qaytarılmasına nəzarət etməlidir.

7.1.8. Qatarın maşinistindən "**Tormozla**" işarəsini aldıqda qatar rəisi vaqonların əl tormozlarının bələdçilər tərəfindən işə salınması üçün dərhal tədbir görməlidir.

7.1.9. Sərnişin qatarlarında avtomatik qoşquların özbaşına açılması baş verdikdə qatar rəisi lokomotivin maşinisti ilə birlikdə avtoqoşqunun mexanizminin işini yoxlamalı və onun qoşulması və sonrakı hərəkət etmə mümkünlüyünü və ya lazım gəldikdə avtomatik qoşqunun dəyişdirilməsini müəyyən etməlidir.

7.1.10. Sərnişin qatarı yolda çevrildikdə (səmtini dəyişdikdə) və ya tranzit məntəqəsində, tərtibat və dövriyyə məntəqələrində vaqonların tərkibdəki ardıcılıq nömrələri dəyişdirilməklə göndərildikdə bu barədə yol boyu bütün qatarlarda yerlərin qeydiyyatı və bölüşdürülməsi üzrə hissə (bölmə) bürosuna ("LBK") və ya qatarlarda yerlərin bölüşdürülməsi üzrə Birlik bürosuna ("ODB") və böyük vağzallara teleqramla məlumat verməli, hər dəfə məlumatı verərkən bunu təkrar xatırlatmalıdır.

7.1.11. Sərnişin qatarı dəmir yolu stansiyasında və ya mənzildə uzun müddətli dayanıqda vaqon bələdçisi onun səbəblərini və yola düşmə vaxtını aydınlaşdırmalıdır (bu barədə gündüz vaxtı qatar radiosu ilə sərnişinlərə məlumat verməlidir).

7.1.12. Vaqonun altından eşidilən kənar səslərin yaranma səbəbindən sərnişin qatarı bələdçisi tərəfindən dayandırıldıqda o, nasazlığın aşkar edilməsi və aradan qaldırılması üçün tədbir görməli, sökülmüş qovşağı vaqona yükləməli, dayanmanın səbəbini maşinistə xəbər verməli, vaqon qovşaqlarının sınıması və ya itməsi halı baş verdikdə isə lokomotivin maşinisti və qatar dispetçeri vasitəsilə baş vermiş hadisə haqda həmin sahədə hərəkət edən digər qatarların maşinistlərinə xüsusi sayıqlıq göstərmələri üçün məlumat verməlidir.

7.1.13. Sərxoş və ictimai qaydaları pozan sərnişinlər aşkar edildikdə:

sərnişinə təmkinlə və mədəni surətdə iradını bildirməli, ona öz yerini tutmağı və ictimai qaydaları pozmamağı tövsiyə etməli, lazım gələrsə polis əməkdaşını çağırmalıdır.

7.1.14. Vaqonda şübhəli və ya sahibsiz əşya aşkar edildikdə və digər ekstremal hallarda "Sərnişin qatarlarında terror aktlarının qarşısının alınması və sərnişinlərin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə qatar briqadası işçilərinin Yaddaş kitabçası"nı rəhbər tutmaq.

8. Turist-səyahət qatarı rəisinin əlavə vəzifə borcları

8.1. Qatar rəisi tərəfindən tərkibin qəbulu əvvəlcədən onun yola düşməsindən əvvəl qatarın tərtibat müəssisəsi administrasiyasının komissiyası ilə birlikdə yerinə yetirilir.

8.2. Turistlərin mindirilməsindən öncə qatar rəisi gediş sənədlərinin (biletlərin) düzgün tərtib edilməsinə əmin olmalıdır.

8.3. Qatar rəisi turist-səyahət qatarının dayanacağı dəmir yolu stansiyasına çatdıqdan sonra qatarın burada dayanma müddətini dəqiqləşdirməlidir.

8.4. Turist-səyahət qatarlarında biletsiz sərnişinlər və ya qatarı icarəyə götürən təşkilatın işçisi olmayan şəxslər aşkar edildikdə qatar rəisi biletsiz gediş görə turist-səyahət qatarının yola düşdüyü stansiyadan yaxınlıqdakı dayanacağa qədər gediş haqqını və cəriməni almalı və sərnişini həmin dayanacaqda qatardan xaric etməli, düşürməlidir.

9. Lokomotivə tək maşinistlə xidmət edilən sərnişin qatarlarında qatar rəisinin əlavə vəzifə borcları

9.1. Sərnişin qatarlarının lokomotivinə tək maşinistlə xidmət edildikdə qatar rəisinin borcudur:

vaqon müayinəçisinin olması nəzərdə tutulmayan stansiyalarda və mənzillərdə lokomotivin maşinistinin radio-rabitə ilə sərnişin qatarının rəisinə verilən göstərişinə əsasən tormozların qısa yoxlanışı əməliyyatının yerinə yetirilməsini təşkil etmək və onun icrasına nəzarət etmək;

qatar dəmir yolu stansiyalarından və ya mənzillərdən tərpənməzdən öncə sərnişin qatarının yola düşməyə hazırlığı barədə radio-rabitə və ya əl işarələri ilə lokomotivin maşinistinə məlumat çatdırmaq;

sərnişin qatarı mənzildə məcburi dayandıqda, o cümlədən, qatarda aralanma (özbaşına açılma) baş verdikdə radio-rabitə ilə lokomotivin maşinistinin verdiyi göstərişə əsasən qatarın bərkidilməsi və çəpərlənməsini təşkil etmək və onun icrasına nəzarət etmək;

aralanan (özbaşına açılan) vaqonların qoşqu cihazlarını yoxlamaq, tormoz xortumlarını dəyişdirmək.

10. Qatar rəisinin hüquqları

Qatar rəisinin hüquqları:

10.1. Minik və yolda hərəkət zamanı sərnişinlərin gediş sənədlərini, xidməti biletlə gedən sərnişinlərin şəxsiyyətini təsdiq edən sənədləri, həmçinin yoxlama keçirən şəxslərin təftiş etmək hüququ verən sənədlərini yoxlamaq.

10.2. Sərnişinlərin yüksək kateqoriyalı vaqonlara keçməsi zamanı əlavə ödənişi sənədləşdirmək.

10.3. Sərxoş vəziyyətdə, narkotik və toksiki keflənmə hallarında, eləcə də yolda hərəkət zamanı buksun qızmasına nəzarət işarəvericisini ("SKNB") özbaşına açdığına görə qatar briqadasının hər bir işçisini xidməti vəzifəsinin icrasından kənarlaşdırmaq.

10.4. Dəmir yolu rabitəsinin bütün növlərindən pulsuz istifadə etmək.

10.5. Yolda hərəkət zamanı stansiyalarda və dövriyyə məntəqələrində vaqonların texniki vəziyyətinə görə mübahisəli halların həlli üçün yüksək vəzifəli şəxslərin iştirakını tələb etmək.

10.6. Qatarın hərəkəti zamanı qatara qoşulmuş bütün vaqonların bələdçilərindən, o cümlədən, poçt, vaqon-restoran (kupe-bufet), xidməti vaqon işçilərindən, eləcə də baqaj vaqonlarındakı baqajların qəbul-təhvilçilərindən hərəkətin təhlükəsizliyi, yanğın təhlükəsizliyi, sərnişinlərə xidmət göstərilməsi məsələlərinin təmin olunmasını, hərəkət cədvəlinə və vaqonlarda yerlərin qeydiyyatının aparılması qaydalarına düzgün riayət olunmasını tələb etmək. Qatar rəisinin göstərişlərinin yerinə yetirilməsi onlar üçün məcburidir.

11. Qatar rəisinin cavabdehliyi

Sərnişin qatarının rəisi bu Təlimatın tələblərini yerinə yetirmədiyinə və ya qismən yerinə yetirdiyinə görə Dəmir yolu müəssisələrində işçilərinin intizam nizamnaməsinə və Azərbaycan Respublikasının digər hüquqi normativ aktlarına görə məsuliyyət daşıyır.

Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolunun rəisi tərəfindən təsdiq edilmiş 10.05.2000 ci il tarixli 153/N N-li sənəd – “Dövlətlərarası hərəkət edən sərnişin qatarlarının rəisləri üçün təlimat” Azərbaycan Respublikası ərazisində tətbiq edilmir.